



### **Марущак Володимир Петрович**

*завідувач кафедри права і законотворчого процесу  
ОРИДУ НАДУ при Президентові України,  
д.держ.упр, професор.*

### **Балесна Олена Дмитрівна**

*методист кафедри права і законотворчого процесу  
ОРИДУ НАДУ при Президентові України*

### **НОВЕ ПРАВОВЕ МИСЛЕННЯ, ПРАВОВУ АКТИВНІСТЬ, СУЧАСНУ ПРАВОСВІДОМІСТЬ – НА РОЗБУДОВУ РІДНОЇ КРАЇНИ**



Створення у листопаді 2001 року кафедри права і законотворчого процесу було обґрунтованим і своєчасним кроком у руслі організаційних, кадрових та навчальних заходів щодо становлення Інституту. Виокремлення з кафедри державного управління і права спеціальної кафедри, яка повинна була зайнятися підвищенням правової освіти майбутніх державних службовців, працівників органів місцевого самоврядування, було продиктоване стрімко зростаючою потребою в юридичних знаннях, у нових наукових та освітніх напрямках, у професіоналізації сфери наукових досліджень галузей права, модернізації навчального процесу відповідно до європейських стандартів. Концепція становлення та розвитку кафедри будувалась з урахуванням вимог часу на основі загальної стратегії навчального закладу. Під керівництвом завідувача кафедри (тоді ще к.ю.н., доцента, а зараз вже професора, д.держ.упр.,) Марущака Володимира Петровича викладачі не тільки успішно забезпечували науково-теоретичне і методичне наповнення навчального процесу, але й впроваджували в освітню практику найсучасніші інноваційні досягнення, серед яких

перехід на кредитно-модульну організацію навчального процесу, запровадження елементів Болонської системи, системи управління якістю на основі міжнародного стандарту ISO 9001:2008, створення та освоєння такої нової на той час форми навчання, як дистанційна. Все це підкріплювалось постійною увагою до інформаційних технологій, максимальним використанням всього нового з метою поліпшення якості навчального процесу. Серед викладачів, які започатковували діяльність кафедри, брали участь у її становленні немало тих, хто й досі працює в Інституті на різних посадах: доцент, к.філос.н., Оганісян М. С., доцент, к.політ.н. Свірін М. Г., професор, д.держ.упр. Саханенко С. Є., професор, д.держ.упр. Надолішній П. І, к.і.н., доцент Кривцова В. М. та ін.

Сьогодні на кафедрі працює чотири доктори наук, шість кандидатів, один старший викладач, які ведуть заняття по 16 навчальним дисциплінам та модулям на факультетах державного управління і менеджменту: «Теорія держави і права», «Конституційне право», «Адміністративне право», «Організаційно-правові засади державного управління», «Правове забезпечення управлінської діяльності», «Фінансове право», «Державно-правове регулювання економіки», «Підприємницьке право», «Трудове право», «Земельне право», «Державне регулювання у сфері інтелектуальної власності» (факультатив), «Правознавство», «Договірне право», «Основи господарського права», «Господарське право», «Правопорушення в адміністративній і економічній сфері» (факультатив). Кафедра забезпечує підготовку слухачів денної, заочної, вечірньої та заочно-дистанційної, студентів денної і заочної форм навчання.

Професорсько-викладацький склад сформований із висококваліфікованих спеціалістів, абсолютна більшість яких має досвід практичної і наукової діяльності. Так, завідувач кафедри, д.держ.упр., професор Марущак В. П. залучається до складу трудового арбітражу Національної служби посередництва і примирення щодо розгляду і вирішення колективних трудових спорів

**СПЕЦВИПУСК ДО 20-РІЧЧЯ ОРІДУ НАДУ  
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

у ролі арбітра, виконує обов'язки заступника начальника відділення Національної служби посередництва і примирення в Одеській області. В Інституті професор працює з перших днів його заснування і всі 20 років – завідувачем кафедри. Сьогодні він входить до складу спеціалізованої вченої, науково-експертної, методичної та вченої рад. Марущак В. П. веде велику наукову роботу, результати його участі у 4 міжнародних проектах, багатьох НДР надруковані у 35 монографіях, посібниках, підручниках, у 120 наукових статтях та доповідях. Із останніх видань достатньо назвати монографію «Планування в умовах ринкової економіки» (2008 рік), навчальний посібник «Державно-правове регулювання економіки», написаний у співавторстві Бачинською К. В. (2013 рік). У 2015 році монографія Марущака В. П. «Государственное управление, экономика, цены» була надрукована видавництвом LAP LAMBERT Academic Publishing (Саарбрюккен, Германія), яке спеціалізується на публікації академічних досліджень та має свої філії в США, Великобританії і Росії. Широко відома і його літературна діяльність, яка надихається любов'ю до рідного міста і його мешканців, особливо дітлахів та молоді. Професор входить до редакційної колегії збірника наукових праць «Актуальні проблеми державного управління» ОРІДУ НАДУ при Президентів України. Багатий досвід він передає викладачам кафедри, а також молодим науковцям: докторантам, аспірантам, здобувачам. Під час його керівництва на кафедрі зросли і стали досвідченими викладачами доцент, к.держ.упр. Козуліна С. О., доцент, к.держ.упр. Ровинська К. Ю., доцент, к.ю.н. Львова Є. О., к.держ.упр. Бачинська К. В., к.держ.упр. Коваль З. В. та інші викладачі, які зараз працюють на інших кафедрах Інституту.

Значну наукову, експертну та громадську діяльність веде професор кафедри, д.держ.упр., професор Пахомова Т. І. Одним із напрямків наукових інтересів професора є галузь державної служби. Як експерт і член робочої групи вона брала участь у процесі адаптації освітнього стандарту магістерської спеціальності «Державна служба» до новітніх вимог професійної підготовки державних службовців, виступала з доповіддю на Всеукраїнській конференції «Наука і влада: реформа регіонального рівня» (м. Яремче, Івано-Франківська обл.). Її наукова діяльність реалізована в 15 міжнародних проектах, 3 монографіях, 2 навчальних посібниках, 6 підручниках, зокрема 5 з грифом МОН. Пахомова Т. І. має понад 110 опублікованих наукових статей з таких актуальних питань як модернізація державної служби, управління людськими ресурсами та управління якістю в публічному управлінні, антикризове управління, інновації в системі державної служби, публічно-приватне партнерство в Україні, організаційні перетворення в державному управлінні та ін. З 2008 року Пахомова Т. І. призначається членом спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій при Національній академії державного управління при Президентів України. Професор є членом редколегій журналу Національного агентства України з питань державної служби «Вісник державної служби України» та збірника наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління «Публічне управління: теорія та практика», входить до складу комісії щорічного Конкурсу «Кращий державний службовець» в Одеській області.

Навчання в аспірантурі веде професор кафедри, заступник директора Інституту з наукової роботи, д.держ.упр., доцент Попов С. А. Він опікується не тільки молодими науковцями, а й допомагає кафедрі в організації наукових досліджень і розробок.

Відповідальність, принциповість, повагу до правових основ діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування закладає під час занять доцент кафедри, к.держ.упр., доцент Козуліна С. О. Під її керівництвом слухачі та студенти не тільки отримують глибокі знання, а й навчаються мислити, аналізувати, виступати експертами, розробляти проекти нормативних актів. Як заступник завідувача кафедри вона об'єднала зусилля викладачів кафедри з упровадження в навчальний процес інтерактивних форм (ситуаційних вправ, дискусій, «мозкових штурмів», «круглих столів», дебатів, кейс-стаді, ділових ігор та ін.), підготовки навчальних посібників і методичних рекомендацій, створення уніфікованої системи електронного навчально-методичного забезпечення дисциплін для слухачів факультету державного управління.

Юридичну практику з корпоративних спорів має доцент кафедри, к.держ.упр., доцент Ровинська К. Ю. Завершення роботи над докторською дисертацією, участь у науковій роботі кафедри, практична діяльність плідно впливають на навчальний процес. Викладачка залучає до викладання дисциплін керівників та спеціалістів юридичних установ, зацікавлює слухачів, студентів не тільки високим рівнем викладання, але й особистим прикладом.

Забезпеченню високого теоретичного рівня викладання також сприяє наукова діяльність доцента кафедри, к.ю.н., доцента Львової Є. О. Відповідно до сфери своїх наукових інтересів у 2014 році вона брала участь у Міжнародному правовому симпозиумі, організованому Берлінською вищою школою економіки і права, де виступила з доповіддю «Адміністративна юстиція в Україні». Застосування викладачкою проблемно-орієнтованого методу під час занять формує у слухачів і студентів вміння вирішувати складні ситуації і правові колізії в діяльності державних службовців і менеджерів.

Значно збагачує викладацьку діяльність багатий практичний досвід старшого викладача Долгих Н. П. Глибоке володіння нормативно-правовою базою, аналітичні та експертні навички, багатолітній досвід третейського судді у складі третейського суду ВГО «Третейська ініціатива», вимогливе ставлення до своїх обов'язків стали основою тієї поваги й авторитету, якими користується викладачка серед слухачів і студентів. Її лекцій і консультацій, особливо з приводу прийняття та дії нових законів з антикорупційної діяльності, люстрації посадових осіб органів публічної влади в умовах чинного трудового законодавства завжди чекають співробітники та посадовці, які приїждять на семінари і курси з підвищення кваліфікації.

Слід додати, що всі викладачі кафедри підтримують постійний зв'язок з юридичними установами міста і області, де ведуть значну профорієнтаційну роботу, що, своєю чергою, вносить додаткові можливості для досягнення цілей практико-орієнтованого навчання.

Ще більше наблизити процес навчання до конкретних запитів і викликів сьогодення дозволяє залучення до співпраці як викладачів керівників державних і юридичних установ та їх підрозділів. Серед них – начальник управління контролю за використанням та охороною земель Одеської області доцент кафедри, к.держ.упр. Пастушенко П. П.; начальник Південно-Українського територіального управління Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, д.ю.н., доцент кафедри Ровинський Ю. О.; керівник підрозділу військової частини А 2455, доцент кафедри, к.держ.упр. Коваль З. В. та ін.

Кожен викладач вносить свій вклад в створення на кафедрі атмосфери взаємопорозуміння, творчої співпраці, такого явища, як інтегрований колективний інтелект. Невипадково, що більшість виданих посібників, методичних рекомендацій та монографій є результатом колективної співтворчості під керівництвом завідувача кафедри, д.держ.упр., професора Марущака В. П.

Загалом викладачами кафедри щорічно публікується понад 60 наукових статей, монографій, посібників і підручників, методичних рекомендацій, тез доповідей, які є результатом всієї науково-дослідної роботи колективу викладачів, докторантів, аспірантів, здобувачів наукового ступеню кандидата наук з державного управління. Досліджувані науковцями та дисертантами теми відображають конкретні потреби органів публічного управління та професійного навчання державних службовців у контексті демократичних перетворень в країні та глобалізаційних викликів світу:

- організаційно-правовий механізм удосконалення державного управління в контексті глобалізаційних процесів;
- планування в системі державного регулювання ринкової економіки: організаційно-правові засади;
- організаційно-правове регулювання діяльності учасників фондового ринку;
- правове регулювання міжнародного економічного правопорядку;
- механізм державного регулювання корпоративного управління в банківській системі України;
- механізми управління державною власністю в промисловості;
- політико-правові механізми державного управління інформаційно-психологічною безпекою;
- механізми державного управління демократичними змінами в Україні;
- теоретичні засади удосконалення механізмів державного контролю цін і ціноутворення;
- державне регулювання організаційно-правовим механізмом ціноутворення;
- концептуальні засади управління містом на основі партнерства та ін.

З огляду на кардинальні перетворення, що відбулися і відбуваються в сфері державного управління і місцевого самоврядування, в законодавстві України та практиці його застосування, все це дозволяє викладачам більш плідно працювати над внесенням змін у контент дисциплін, над розробкою тем магістерських та дисертаційних досліджень, удосконаленням методичного забезпечення навчального процесу. Високий науково-теоретичний рівень викладання, впровадження інтерактивних форм навчання націлені на застосування набутих знань і нормативної бази на практиці, на формування у слухачів і студентів практичних вмінь та навичок з експертного аналізу правозастосовчої практики, розробці пропозицій і проектів нормативно-правових актів, забезпечення дотримання законності у відносинах влади і суспільства, влади і громадян, влади і бізнесу. Такий підхід допомагає виховувати у майбутніх державних службовців високий рівень правосвідомості, правового мислення та правову активність, бажання сприяти удосконаленню нормативно-правової бази України та механізмів її реалізації в діяльності органів публічної влади, у суспільному житті.

Викладачі пишаються тим, що кафедра права і законотворчого процесу була серед перших, що заклали підвалини сучасного навчального закладу, який забезпечує високий професійний рівень державних службовців, працівників органів місцевого самоврядування Півдня України та сприяє розбудові рідної країни.